

V Bruseli 13. júna 2016
(OR. en)

9215/16

ECOFIN 457
UEM 204
SOC 321
EMPL 218
COMPET 291
ENV 337
EDUC 192
RECH 184
ENER 200
JAI 448

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Č. dok. Kom.:	9132/16 ECOFIN 423 UEM 173 SOC 287 EMPL 183 COMPET 260 ENV 304 EDUC 160 RECH 152 ENER 165 JAI 410 - COM(2016) 335 final
Predmet:	Odporúčanie na ODPORÚČANIE RADY, ktoré sa týka národného programu reforiem Litvy na rok 2016 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Litvy na rok 2016

Delegáciám v prílohe zasielame uvedený návrh odporúčania Rady vychádzajúci z návrhu Komisie COM(2016) 335 final, ktorý zrevidovali a odsúhlasili rôzne výbory Rady.

ODPORÚČANIE RADY,

z,

**ktoré sa týka národného programu reforiem Litvy na rok 2016
a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Litvy na rok 2016**

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii¹, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

¹ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

keďže:

- (1) Komisia 26. novembra 2015 prijala ročný prieskum rastu, čo znamenalo začiatok európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2016. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada v dňoch 17. až 18. marca 2016. Komisia 26. novembra 2015 prijala na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011² správu o mechanizme varovania, v ktorej Litvy neurčila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky v eurozóne. Toto odporúčanie schválila Európska rada na zasadnutí 18. až 19. februára 2016 a Rada ho prijala 8. marca 2016³. Litva ako krajina, ktorej menou je euro, by malo aj vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami v hospodárskej a menovej únii zabezpečiť úplné a včasné vykonanie uvedeného odporúčania.
- (2) Správa o Litve bola uverejnená 26. februára 2016. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Litva dosiahla pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých 14. júla 2015, ako aj pokrok Litvy pri dosahovaní jej národných cieľov stratégie Európa 2020.
- (3) Litva predložila 29. apríla 2016 svoj národný program reforiem na rok 2016 a svoj program stability na rok 2016. S cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi sa obidva tieto programy posudzovali súčasne.

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25).

³ Ú. v. EÚ C 96, 11.3.2016, s. 1.

- (4) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny sa zohľadnili pri programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov na roky 2014 až 2020. Podľa článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013⁴ platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach o uplatňovaní opatrení spájajúcich účinnosť európskych štrukturálnych a investičných fondov s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (5) Litva vo svojom programe stability na rok 2016 požiadala o dočasnú odchýlku od požadovaného postupu úprav smerujúcich k strednodobému cieľu v roku 2017 vo výške 0,6 % HDP s cieľom zohľadniť rozsiahle štrukturálne reformy s pozitívnym vplyvom na dlhodobú udržateľnosť verejných financií. Kým sa nedosiahne konečná dohoda, pretrváva neistota v súvislosti so súborom reformných opatrení, ako aj s ich vykonávaním. Hoci Litva má dostatočný fiškálny priestor na to, aby mohla využiť dočasnú odchýlku, nezdá sa, že by spĺňala kritérium oprávnenosti týkajúce sa vykonávania reformy, aby mohla využiť doložku o štrukturálnej reforme. Okrem toho v súčasnosti nie je možné posúdiť, či je dosah reformy odhadovaný vládou, vierohodný. Preto dosah týchto reforiem nebol doposiaľ zohľadnený v rámci požadovanej úpravy smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu na rok 2017.

⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

- (6) Na Litvu sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu. Vláda vo svojom programe stability na rok 2016 plánuje zlepšenie celkového salda z deficitu vo výške 0,8 % HDP v roku 2016 na prebytok vo výške 0,9 % HDP v roku 2019. Štrukturálne saldo (prepočítané⁵) má v roku 2016 a po ňom zostať nad strednodobým rozpočtovým cieľom, ktorým je deficit vo výške 1 % HDP v štrukturálnom vyjadrení. Postup úprav zahŕňa systémovú dôchodkovú reformu v roku 2016, ale neodzrkadľuje plánovanú štrukturálnu reformu v roku 2017. Podľa programu stability sa očakáva, že pomer verejného dlhu k HDP klesne z 39,9 % HDP v roku 2016 na 35,7 % v roku 2019. Makroekonomický scenár, z ktorého vychádzajú tieto rozpočtové prognózy, je vierohodný. Opatrenia potrebné na podporu plánovaných cieľov týkajúcich sa deficitu od roku 2018 neboli doposiaľ dostatočne konkretizované. Na základe prognózy Komisie z jari 2016 sa predpokladá štrukturálne saldo na úrovni -1,2 % HDP v roku 2016, ktoré možno považovať za blízke strednodobému rozpočtovému cieľu, a na úrovni -0,8 % HDP v roku 2017, čo znamená, že bude nad úrovňou strednodobého rozpočtového cieľa. Na základe posúdenia programu stability a s ohľadom na prognózu Komisie z jari 2016 možno očakávať, že Litva dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.
- (7) Pokles populácie v produktívnom veku spôsobený starnutím, zlým zdravotným stavom a značnou mierou čistej emigrácie môže poškodiť rastový potenciál Litvy a v konečnom dôsledku jej budúci spôsob konvergenzie, pričom zároveň ohrozuje udržateľnosť jej dôchodkového systému a systému dlhodobej starostlivosti. Odhaduje sa, že do roku 2030 dôjde ku kumulatívnej strate populácie v produktívnom veku vo výške 35 %. Ak sa tento vývoj nezvráti, ohrozí to dostupnosť vhodných zdrojov pracovnej sily, udržateľnosť dlhodobého hospodárskeho rastu a systémov sociálneho zabezpečenia, najmä dôchodkového systému.

⁵ Štrukturálne saldo prepočítané Komisiou podľa spoločne dohodnutej metodiky na základe informácií obsiahnutých v programe stability.

- (8) Súčasný demografický trendy podčiarkujú potrebu komplexnej reformy dôchodkového systému v Litve, ktorou by sa riešili riziká v oblasti strednodobej udržateľnosti a primeranosti súčasného dôchodkového systému. Miera chudoby medzi staršími osobami v Litve patrí k najvyšším v Únii. V súčasnosti však neexistujú žiadne indexačné mechanizmy pre dôchodky vyplácané z verejných zdrojov a výdavky na dôchodky zo systému sociálneho poistenia sú pomerne nízke. Parlament doposiaľ neprijal návrh zákona, ktorý navrhla vláda, na zavedenie indexačného mechanizmu, naviazanie dôchodkového veku na zmeny v strednej dĺžke života po roku 2026 a zlepšenie spôsobu, akým sa financuje základná časť dôchodkov zo systému sociálneho poistenia.
- (9) V Litve je situácia v oblasti zdravia najhoršia v Európskej únii. Najmä miera úmrtnosti obyvateľstva vo vekovej skupine od 20 do 64 rokov je najvyššia v Únii, čo má významný vplyv na potenciálne dostupnú pracovnú silu a produktivitu práce. K nedostatkom v systéme zdravotníctva patrí prílišná závislosť na nemocničnej starostlivosti a nízke výdavky na prevenciu a verejné zdravie. Je potrebné riešiť negatívny demografický vývoj.

- (10) Je dôležité, aby Litva posilnila investície do ľudského kapitálu s cieľom bojovať proti niektorým negatívnym dôsledkom zmenšujúcej sa populácie v produktívnom veku a podporiť prechod Litvy na hospodárstvo s vyššou pridanou hodnotou. Napriek tomu, že úroveň dosiahnutého vzdelania sa zvýšila, podiel žiakov s nedostatočnými základnými zručnosťami je vysoký. Malo by sa vynaložiť úsilie na zabezpečenie vysoko kvalitnej výučby, ktorá má zásadný význam v boji proti neuspokojivým výsledkom a nedostatkom vo vzdelávaní. Okrem toho existujú nedostatky v kvalite výučby vo vysokoškolskom vzdelávaní a v jeho schopnosti podporovať inovácie. Dlhotrvajúca nízka úroveň účasti na vzdelávaní dospelých podkopáva snahy o zlepšenie kvality ľudského kapitálu a zvyšovanie produktivity. V určitých odvetviach hospodárstva existujú príznaky vznikajúceho nedostatku zručností. Očakáva sa, že uvedené nedostatky zručností sa stanú v budúcnosti ešte naliehavejšími. Silný rast miezd a spomalenie rastu produktivity môžu oslabiť nákladovú konkurencieschopnosť. Preto je dôležité zlepšiť relevantnosť vzdelávania pre trh práce, zefektívniť štruktúru a financovanie systému vzdelávania, rozvinúť celoživotné vzdelávanie a zlepšiť zacielenie a účinnosť aktívnych politík trhu práce. Litva podnikla kroky na zlepšenie svojich aktívnych opatrení trhu práce a iných služieb na podporu uchádzačov o zamestnanie, ale stále existuje priestor na zlepšenie, pokiaľ ide o zameranie sa na osobitné skupiny, najmä na veľmi dlhodobo nezamestnané osoby a osoby bez potrebných zručností. Výdavky na účinné opatrenia politiky trhu práce zostávajú obmedzené a záchranné sociálne siete v Litve sú veľmi slabé. Približne 27 % obyvateľstva Litvy je ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením a v Litve panuje jedna z najvyšších nerovností príjmov v Únii. Vláda plánuje zlepšiť dosah a primeranosť dávok v nezamestnanosti a dávok sociálnej pomoci, ale doposiaľ sa neprijali príslušné právne predpisy.
- (11) Parlament prerokúva komplexnú revíziu zákonníka práce a sociálneho modelu. Zámerom je zvýšiť pružnosť vzťahov na trhu práce a zabezpečiť väčšiu istotu, ale príslušné právne predpisy ešte neboli prijaté. Dôležité je zapojenie sociálnych partnerov do vykonávania reformy a širšieho sociálneho dialógu.

- (12) Od vypuknutia hospodárskej krízy došlo pomaly k oživeniu investícií, ktoré budú v nadchádzajúcich rokoch podporované zo štrukturálnych a z investičných fondov EÚ. Napriek tomu sa vývoj a využívanie nových technológií nerozšírili do celého hospodárstva a inovácie sú na nízkej úrovni, čo brzdí rast produktivity. Súkromné investície do výskumu a inovácií sú takisto na nízkej úrovni, čo môže byť spôsobené nedostatočnými stimulmi pre podnikový výskum a inovácie a nedostatočnou spoluprácou medzi verejným a súkromným sektorom. Posilnenie súkromných investícií by mohlo zmierniť riziká súvisiace so závislosťou verejných investícií do výskumu a inovácií v Litve na štrukturálnych a investičných fondoch EÚ. Systém terciárneho vzdelávania vykazuje nedostatky, pokiaľ ide o výstupy v oblasti kvality a inovácií, pričom spolupráca so zahraničnými univerzitami a výskumnými strediskami je obmedzená. Systém výskumu a inovácií je roztrieštený a charakterizuje ho prekrývanie a duplikácia. To Litve bráni v dosiahnutí kritického množstva, pokiaľ ide o výskumné a vývojové kapacity, ktoré sú potrebné na zvýšenie inovačných znalostí. Stimuly pre inováciu a spoluprácu medzi akademickou obcou a podnikateľskou sférou je potrebné zvýšiť, a to okrem iného rozvojom ľudského kapitálu a investovaním do neho, čo by mohlo zvýšiť mieru prenosu technológií do reálnej ekonomiky. Zvýšenie obmedzenej kapacity litovských spoločností absorbovať externé poznatky a uplatňovať ich na komerčné účely by zvýšilo úroveň inovácií.
- (13) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra komplexnú analýzu hospodárskej politiky Litvy, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2016. Zároveň posúdila program stability, národný program reforiem a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Litve v predchádzajúcich rokoch. Zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Litve, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami EÚ vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí EÚ zabezpečením vstupov na úrovni EÚ do budúceho vnútroštátneho rozhodovania. Odporúčania v rámci európskeho semestra sú premietnuté do ďalej uvedených odporúčaní 1 až 3.
- (14) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability a jej stanovisko⁶ je premietnuté najmä do ďalej uvedeného odporúčania 1.

⁶ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

TÝMTO ODPORÚČA, aby Litva v rokoch 2016 a 2017 prijala opatrenia s cieľom:

1. Zabezpečiť, aby sa odchýlka od strednodobého rozpočtového cieľa obmedzila len na to, čo je povolené v súvislosti so systémovou dôchodkovou reformou v rokoch 2016 a 2017. Znížiť daňové zaťaženie v prípade osôb s nízkymi príjmami presunom daňového zaťaženia na iné zdroje, ktoré sú menej škodlivé pre rast, a zlepšiť daňovú disciplínu, najmä v oblasti DPH.
2. Posilniť investície do ľudského kapitálu a riešiť nedostatky zručností zlepšením relevantnosti vzdelávania pre trh práce, zvýšením kvality výučby a vykonávaním aktívnejších politík trhu práce a vzdelávania dospelých. Zlepšiť dosah a efektívnosť aktívnych politík trhu práce. Posilniť úlohu mechanizmov sociálneho dialógu. Zlepšiť výkonnosť systému zdravotnej starostlivosti posilnením ambulantnej starostlivosti, prevencie chorôb a podpory zdravia. Zlepšiť dosah a primeranosť dávok v nezamestnanosti a dávok sociálnej pomoci.
3. Prijatť opatrenia na posilnenie produktivity a zlepšiť vývoj a využívanie nových technológií v celom hospodárstve. Zlepšiť koordináciu politík v oblasti inovácie a podnietiť súkromné investície, okrem iného aj rozvojom alternatívnych spôsobov financovania.

V Bruseli

*Za Radu
predseda*
